

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2018. július 04. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A folytatólagosan elkövetett parancs iránti engedetlenség büntette miatt **vádlott** ellen indított büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2018. február 06. napján kihirdetett 42.Kb.18/2017. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlottat bűnösnek mondja ki folytatólagosan elkövetett parancs iránti engedetlenség büntetében (Btk. 444. § (3) bekezdés a./ pont), ezért megrovásban részesíti.

A vádlottat kötelezi az eljárás során felmerült 1.280 (egyezerkettőszáznyolcvan) forint bűnügyi költség megfizetésére.

Az ítélet ellen fellebbezésnek van helye.

I n d o k o l á s:

A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2018. február 6. napján kihirdetett 42.Kb.18/2017. számú végzésével **vádlottal** szemben a folytatólagosan elkövetett parancs iránti engedetlenség vétsége (Btk.444.§ (1) bekezdés) miatt folyamatban volt büntetőeljárást megszüntette. Megállapította, hogy az ügyben felmerült 1.280,- Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

Az elsőfokú tárgyaláson jelenlévő katonai ügyész a vádlott terhére, téves jogi minősítés miatt, büntetés kiszabása érdekében fellebbezett. Utóbb csatolta fellebbezésének írásbeli indokolását. Álláspontja szerint a bíróság tévedett, amikor a 2016. augusztus 31-i, a I-105. számú tanterem felnyitására vonatkozó parancs kiadójaként **tanú1-t** tekintette. A parancsnoki jogkört gyakorló **tanú2** ugyanis a jegyzőkönyvet a záradéknál aláírta, ezáltal ő vált a parancs kiadójává. A jegyzőkönyvet, amely a parancsnoki akaratot is magában foglalta, **tanú1** kézbesítette **tanú3** jelenlétében, így a vádlott részéről a parancs végrehajtásának kifejezett megtagadására együttes jelenlétükben került sor. Ezért indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa a vádlottat mondja ki bűnösnek a Btk.444.§. (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő folytatólagosan, alárendelt jelenlétében elkövetett parancs iránti engedetlenség büntetében, és a vádlottat ítélje pénzbüntetésre.

A vádlott és védője bűncselekmény hiányában történő felmentésért jelentettek be fellebbezést.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség a BF.299/2018/1. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság perrendszerű eljárásában ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a bűnügyben releváns bizonyítékokat megvizsgálta és mérlegeléssel állapította meg a tényállást. E tényállás álláspontja szerint azzal pontosítandó, hogy „a vádlott előjárója, **tanú2** 2016. augusztus 29-én írásban elrendelt és **tanú1** által szóban közvetített

parancsának végrehajtását az ... parancsnok-helyettese két alárendeltjének jelenlétében kifejezetten megtagadta". E kiegészítéssel - érvelése szerint - a tényállás felülbírálatra alkalmas. Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének eleget tett, azonban anyagi jogszabályt sértően járt el, amikor a vádlott függelemsértő bűncselekményét parancs iránti engedetlenség vétségének minősítette és a vádlott 2016. november 9-i szolgálati viszonyának megszűnésére tekintettel a katonai büntetőeljárást megszüntette. Maradéktalanul egyetértett az elsőfokú katonai ügyészi állásponttal, ezért indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa az elsőfokú bíróság történeti tényállási részét egészítse ki, a vádlottat mondja ki bűnösnek folytatólagosan, alárendelt jelenlétében elkövetett parancs iránti engedetlenség büntetében, a vádlottal szemben pénzbüntetést szabjon ki és kötelezze a felmerült 1.280,- Ft bűnügyi költség megfizetésére.

A másodfokú nyilvános ülésen a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség jelenlévő képviselője fenntartotta írásbeli álláspontját. Szükségesnek ítélte kiegészíteni a tényállás személyi részét a vádlott nyilatkozatára tekintettel a megváltozott személyi körülmények vonatkozásában is. Hangsúlyozta, hogy a vádlott nem ismerte fel, hogy **tanú1** nem a saját, hanem a közös szolgálati előljárójuk parancsának akart érvényt szerezni az első alkalommal, a két tiszt csupán közvetítette az előljárói akaratot, amely nem bűncselekményre irányult. A vádlott magatartása tehát büntetési alakzat megállapítására alkalmas. Ezért indítványozta, hogy a fellebbviteli bíróság a tényállást egészítse ki, a vádlottat mondja ki bűnösnek folytatólagosan, alárendelt jelenlétében elkövetett parancs iránti engedetlenség büntetében, és a vádlottal szemben pénzbüntetést szabjon ki, illetve kötelezze a felmerült 1.280,- Ft bűnügyi költség megfizetésére.

A vádlott az utolsó szó jogán, a saját védelmében tett nyilatkozatában lényegében megismételte a korábbi vallomását. Hangsúlyozta, hogy nem bűnös, mert írásbeli parancsot a tanterem nyitására nem kapott. A jegyzőkönyv nem tartalmazott parancsot. Határozottan állította, hogy minden olyan parancs, ami a tanterem felnyitására irányult, törvénysértő volt, mert sértette a TűFE előírásait. Ha felnyitja a tantermet, ő maga sértette volna meg a vonatkozó szabályzó előírásait és nem akart szabálytalanságot, bűncselekményt elkövetni. Azért került bíróság elé, mert az ügyviteli előírásokat próbálta betartani és betartatni.

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa az elsőfokú határozatot és az azt megelőző bírósági eljárást a Be. 590.§ (1) és (2) bekezdése alapján teljes terjedelmében felülbírált. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú katonai tanács a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. tv. 278.§ (1) bekezdésében írtakat megsértette, amikor több mint négy hónappal az ügy érkezése után intézkedett annak kitűzésére. Megállapítható azonban, hogy ez az eljárási szabálysértés nem volt lényeges hatással az eljárás lefolytatására.

Az elsőfokú bíróság a tényállást mérlegelési jogkörében állapította meg. Ennek során a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a releváns bizonyítékokat megvizsgálta. Kihallgatta a vádlottat, nagyszámú tanút, megismerte a vonatkozó szabályzókat, köztük a TűFE vonatkozó előírásait, a releváns okirati bizonyítékokat ismertette.

A vádlott tagadta a bűnösségét, érdemi védekezést terjesztett elő, amelynek lényege szerint írásbeli parancsot nem kapott és ha végrehajtja a tanterem felnyitására vonatkozó utasítást, azzal bűncselekményt követett volna el. Az elsőfokú bíróság ellenőrizte a vádlott védekezését. E körben tisztázta, hogy a oktatóterem nem fegyverszoba, abban csak hatástalanított fegyverek, bemutató anyagok vannak elhelyezve. Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a vádlott védekezésével szemben a történeti tényállást **tanú4, tanú5, tanú6, tanú3, tanú7** és **tanú1** tanúk vallomására, valamint az ismertetett okirati bizonyítékokra, köztük a vádlott által küldött elektronikus üzenetre és a

részére átadott jegyzőkönyvre alapította. Végzésében megindokolta, hogy miért a tanúk egybehangzó vallomását fogadta el a vádlotti védekezéssel szemben, utalva abban foglaltakat alátámasztó okirati bizonyítékokra is. Az elsőfokú katonai tanács tehát a bizonyítékok mérlegelése után terhelő tényállást állapított meg határozata második oldalán. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú katonai tanács a logika szabályai szerint értékelte a bizonyítékokat, indokolási kötelezettségének eleget tett.

A fellebbviteli bíróság az elsőfokú katonai tanács által megállapított tényállás személyi részét a vádlott nyilatkozata alapján a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel azzal tartja szükségesnek kiegészíteni, hogy: „A vádlott jelenleg munka- és jövedelem nélküli, megtakarításából él, illetve felesége tartja el. Várakozása szerint 2018 szeptemberétől az ... Szakközépiskola alkalmazásában oktatóként fog dolgozni.”

Az előzőekben írt kiegészítéssel az elsőfokú bíróság végzése már minden mentes a Be. 593.§ (1) bekezdésében írt hiányosságoktól, és azt a (3) bekezdés szerint Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa elfogadta felülbírálata alapjául. A fellebbviteli bíróság álláspontja szerint a megállapított történeti tényállás (3) és (4) bekezdése pontosan tartalmazza a releváns tényeket, ezért az - szemben a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség álláspontjával - kiegészítésre nem szorul. Itt utal arra a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú katonai tanács a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. tv. 332. § (1) bekezdés a) pontjára alapítottan szüntette meg az eljárást, a helyes hivatkozás jogi álláspontjának elfogadása esetén a Be. 332. § (1) bekezdés g) pontja lett volna, mint büntethetőséget megszüntető egyéb ok.

A vádlott cselekményének eltérő minősítésére, és bűnösségének megállapítására irányuló ügyészi fellebbezés megalapozott, míg a vádlott és védő felmentésre irányuló fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság határozata 6-9. oldalán helyesen elemezte a Btk. 444.§ -ban meghatározott bűncselekmény törvényi tényállási elemeit, (így a katona, alárendelt és előljáró, valamint a parancs fogalmát) és nem tévedett, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vádlott a tanterem felnyitására vonatkozó parancsot kapott, amely jogszerű volt, mivel végrehajtásával semmilyen bűncselekményt nem követett volna el, és amelynek végrehajtását más személyek előtt kifejezetten és többször is megtagadta.

A fellebbviteli bíróság szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy a parancs a katonai szervezetek irányításának alapvető eszköze, amely ezért kiemelt jelentőséggel bír a katonai szervezetek rendeltetésszerű működésében. A katonai szervezetekről rendelkező sarkalatos törvények és a szolgálati szabályzatok is kiemelt helyet szentelnek a parancs kiadása és teljesítése szabályainak, így a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2011. évi CXIII.tv. 49-51.§-ai, a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzata 37.-41. §-ai, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII.tv. 69.§-a. E háttérjogszabályokból megállapítható, hogy a szolgálati előljáró jogosult a hatáskörébe tartozó szolgálati ügyben parancsot adni az alárendeltjének, aki ezt köteles végrehajtani. Ez alól egyetlen kivétel van, ha az alárendelt a parancs teljesítésével bűncselekményt valósítana meg. A vádlott sem tudta megmondani, hogy a parancs teljesítésével milyen bűncselekményt követett volna el, illetve maga sem vitatta, hogy az általa hivatkozott belső szabályzók a fegyverszobára (éles lőszerre, lőfegyverre) és nem oktatóteremre (hatástalanított szakanyagokra) vonatkozó előírásokat tartalmazzák. Ha a parancs teljesítése jogszabályba ütközik, ezt az alárendelt köteles jelenteni és kérheti, hogy azt írásban ismételje meg a parancs kiadója, de nem tagadhatja meg annak teljesítését. A vádlott ilyen kérést nem terjesztett elő. Parancs pedig szóban, írásban, jelekkel és jelzésekkel egyaránt adható. Jelen esetben a

jegyzőkönyvben foglalt előjáró által aláírt záradék is parancs, aminek megtagadása a katonai szervezet rendeltetésszerű működését zavarhatja, ellehetetlenítheti. A jegyzőkönyvbe foglalt előjárói akaratközlés úgynevezett közvetített parancs volt, hiszen a vádlott közvetlen előjárója, **tanú1** az ... parancsnok-helyettesének, mint előjárónak írásban előírt parancsa szerinti döntésének megfelelően eljárva adta át a parancsnoki záradékkal ellátott jegyzőkönyvet a vádlottnak, és a parancs szóbeli megismétlésével csak előjárója, **tanú2** parancsnoki záradékkal kiadott parancsa érvényre jutását biztosította. A vádlott azzal a magatartásával, hogy a részére közvetítő útján, szóban jogszerűen kiadott parancs teljesítését megtagadta a katonai oktatási intézmény parancsnok-helyettesének két alárendeltje - **tanú1** és **tanú3** - jelenlétében, megvalósította a Btk.444.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő parancs iránti engedetlenség büntettét (Legfelsőbb Bíróság Bf.V.400/1992/3.). Ezáltal a parancs kiadójának előjárói tekintélye is sérült két alárendelt katonatiszt előtt.

Az elsőfokú bíróság anyagi jogszabályt sértően tévedett, amikor a vádlott cselekményét folytatólagosan elkövetett parancs iránti engedetlenség vétségének minősítette, és ezért törvénysértően szüntette meg szolgálati viszonyának megszűnésére tekintettel, speciális a Btk.131.§-ban írt speciális büntetethez való jog megszüntető okból a büntetőeljárást. Tévedett az elsőfokú katonai tanács akkor is, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy azért nem kerülhet megállapításra a minősített eset a második alkalommal, mert a bűncselekmény alapesetét megvalósító katonát a parancs kiadójának intézkedése hozta olyan helyzetbe, hogy a megismételt ellenszegülő kijelentéséről más alárendelt is értesültek. Az irányadó tényállás szerint ugyanis **tanú2**, amint tudomást szerzett a vádlott parancs iránti engedetlenségéről, **tanú6**-t utasította arra, hogy szerezzen érvényt a tanterem felnyitására vonatkozó parancsának. **tanú6** másnap több katonatiszt jelenlétében utasította erre a vádlottat, aki azt ismételt megtagadta. Tehát nem az történt, hogy a parancs megtagadása első alkalommal mások jelenléte nélkül történt volna meg, ezért a parancs kiadója két vagy több alárendeltjét kifejezetten azért hívta volna be, hogy a parancs címzettje a végrehajtás megtagadását mások jelenlétében ismételve meg.

Mindezek alapján a fellebbviteli bíróság az elsőfokú bíróság határozatát megváltoztatta és a vádlottat bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett parancs iránti engedetlenség büntetében (Btk. 444. § (3) bekezdés a./ pont).

A pénzbüntetés kiszabására irányuló ügyési fellebbezés nem megalapozott.

A másodfokú bíróság szerint a bűnösségi körülmények vizsgálatánál nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy milyen szituációban tagadta meg a vádlott a parancs végrehajtását. A parancs megtagadása egy tanterem kinyitására irányult, ezért az általa elkövetett cselekmény csekélyebb tárgyi súlyú. A csekély tárgyi súly és az időmúlás, valamint azon körülmény miatt, hogy a vádlott már nem katona, mivel szolgálati viszonya megszűnt, ezért hasonló bűncselekményt a jövőben nem tud elkövetni, a figyelembe vehető súlyosító körülmény (gyenge parancsnoki jellemzés) ellenére is a másodfokú bíróság álláspontja szerint pénzbüntetés kiszabása eltúlzott lenne. A másodfokú katonai tanács álláspontja szerint a megrovás alkalmazása szolgálja megfelelően a büntetési célokat. A vádlott cselekménye annak elbírálásakor már oly csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a vele szemben legkisebb büntetés vagy más intézkedés alkalmazása is szükségtelen, ezért őt a Btk.64.§-a alapján megrovásban részesítette.

A vádlott bűnösségét a másodfokú bíróság megállapította, ezért a Be. 574.§ (1) bekezdés alapján kötelezte az elsőfokú eljárás során felmerült 1.280 (egyezerkettőszáznyolcvan) forint büntető költség megfizetésére.

A fellebbezési jog a Be. 615.§ (1) és (2) bekezdés a) pontján alapul.

Budapest, 2018. július 04.

. Török Zsolt hb. ezredes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Szabó Éva hb. alezredes s.k.
előadó bíró

Dr. Belovai Henriette hb. százados s.k.
bíró